

Original Article

Obtaining Medical Certificates Concerning Women's Sexual Status with Emphasis on the Right to Bodily Integrity in the Iranian Legal System: Possibility or Prohibition?

Mahnaz Bayat Komitaki¹, Rambod Domirani²

Highlights

- From a medical perspective, the virginity certificate lacks sufficient reliability to prove or disprove virginity and cannot be considered a dependable piece of evidence or presumption.
- The right to bodily integrity is not absolute and, in light of principles such as human dignity and the prohibition of harm, cannot serve as a valid justification for obtaining a virginity certificate.
- Due to its conflict with the principles of no harm, justice, human dignity, and the protection of women and the family, obtaining a virginity certificate should be prohibited in the Iranian legal system.

ABSTRACT

Introduction

The virginity certificate, which represents the most prominent example of certificates concerning women's sexual status, remains a subject of controversy and ambiguity in the Iranian legal system as a deeply rooted phenomenon in social customs and traditions. This certificate, issued based on the medical examination of the hymen, is often regarded as an indicator of a woman's virginity and may produce significant legal and social consequences. However, contemporary medical science has demonstrated that hymenal examination cannot reliably determine the existence or absence of prior sexual intercourse. Factors such as non-sexual physical trauma, anatomical variations of the hymen, the possibility of surgical reconstruction, and different forms of sexual activity undermine the evidentiary value of such examinations. Despite these scientific uncertainties, no explicit legal provision in Iranian law directly addresses the permissibility or prohibition of obtaining a virginity certificate, thereby giving rise to various legal, ethical, and social challenges. The primary objective of this study is to clarify the legal nature of the virginity certificate and to assess the permissibility or impermissibility of obtaining it within the framework of Iranian law. To this end, the study examines the concept of the right to bodily integrity (right over one's body) as a potential justification and evaluates it in light of fundamental legal principles such as the principle of no harm (La-Zarar), human dignity, justice and non-discrimination, as well as the necessity of protecting the family institution and safeguarding women's rights.

How to Cite: Bayat Komitaki, Mahnaz, Domirani, Rambod, "Obtaining Medical Certificates Concerning Women's Sexual Status with Emphasis on the Right to Bodily Integrity in the Iranian Legal System: Possibility or Prohibition?", *Legal Research*, Vol. 29, No. 113, 2026, pp: 145-164.

DOI: <https://doi.org/10.48308/jlr.2024.229839.2391>

Received: 18/12/2022-Accepted: 14/01/2024

1. Assistant Professor, Faculty of Law, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

2. PhD Candidate, Family Research Institute, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Corresponding Author Email: r_domirani@sbu.ac.ir

Copyright: © 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Methods

This research adopts a descriptive-analytical method and relies on library-based sources. In the descriptive phase, key concepts such as virginity, the hymen, and the virginity certificate are defined and examined from both medical and jurisprudential perspectives. Furthermore, the legal status of the virginity certificate in Iran is analyzed, particularly regarding the identification of entitled individuals and competent authorities responsible for issuing such certificates. In the analytical phase, the study first explores the “right to bodily integrity” as the principal argument invoked by proponents of the permissibility of obtaining a virginity certificate. Using Hohfeld’s framework of rights, the nature and classification of this right are examined. Subsequently, two major interpretative approaches—agency-based and dignity-based—are employed to assess the scope and limitations of this right. The study then proceeds to extract and analyze the legal grounds for prohibiting the virginity certificate by referring to fundamental legal principles derived from the Constitution, domestic charters such as the Patients’ Rights Charter, and binding international human rights instruments. These principles include the prohibition of harm, justice and equality, respect for human dignity, the protection of family, and the necessity of supporting vulnerable groups, particularly women.

Results and Discussions

The findings of this study indicate that, from a medical standpoint, the virginity certificate lacks sufficient reliability to prove or disprove virginity. Due to the diverse anatomical characteristics of the hymen, the possibility of damage caused by non-sexual factors, the existence of elastic hymens that do not exhibit visible changes after intercourse, and advancements in hymenal reconstruction techniques, it is impossible to draw definitive conclusions about an individual’s sexual history based solely on hymenal examination. Therefore, such a certificate cannot be regarded as a conclusive piece of evidence or even a dependable presumption in many legal contexts. From a legal perspective, although the right to bodily integrity may initially appear to justify an individual's decision to obtain a virginity certificate, a deeper analysis reveals that this right is not absolute and is subject to significant limitations. Under a dignity-based approach, the exercise of bodily autonomy is impermissible where it results in harm or violates human dignity. Moreover, within the Iranian legal framework, this right is constrained by principles that protect bodily integrity, prohibit invasive acts without justified necessity, and emphasize the preservation of personal privacy. In addition, the principle of no harm (La-Zarar), as a fundamental rule in Islamic and Iranian law, negates any act that causes physical, psychological, or reputational damage. Empirical evidence suggests that the practice of obtaining virginity certificates can lead to serious psychological harms such as anxiety, depression, humiliation, and even suicidal tendencies, as well as social consequences including damage to personal reputation and the risk of honor-based violence. Furthermore, the practice is inherently discriminatory, as it disproportionately targets women and thereby violates the principle of equality and non-discrimination. While men are not subjected to comparable examinations, women are often required to undergo invasive procedures based on social expectations, which reflects a clear gender-based disparity. The principle of human dignity, recognized both in domestic constitutional law and international human rights instruments, prohibits any degrading or humiliating treatment. The examination of the hymen, particularly when conducted for non-therapeutic and non-educational purposes, may constitute a violation of this principle. Moreover, the requirement or expectation of presenting a virginity certificate may undermine trust between spouses and negatively affect the formation of a healthy family unit. This contradicts the legal obligation to protect and strengthen the family as a fundamental social institution. Finally, considering the legislator’s protective approach toward women and vulnerable groups—especially orphaned or unaccompanied girls—subjecting such individuals to mandatory or quasi-mandatory examinations contradicts the very objectives of legal protection and may exacerbate their vulnerability.

Conclusion

The overall findings of this research demonstrate that, despite the absence of an explicit legal prohibition, the practice of obtaining a virginity certificate lacks a valid legal foundation within the Iranian legal system. It stands in clear contradiction with fundamental legal principles, including the prohibition of harm, respect for human dignity, justice and equality, and the protective policies aimed at supporting families and safeguarding women's rights. Accordingly, it is recommended that the legislator explicitly prohibit the issuance and use of virginity certificates. In cases where medical examination is necessary—particularly in criminal proceedings such as sexual assault—greater emphasis should be placed on scientifically reliable assessments of genital health rather than the concept of virginity, in order to enhance accuracy while minimizing harm and preserving human dignity.

Keywords: Virginity Certificate, Hymen, The Principle of La-Zarar, Human Dignity, Justice

مقاله علمی-پژوهشی

اخذ گواهی‌های پزشکی ناظر بر وضعیت جنسی زنان با تأکید بر حق بر بدن در نظام حقوقی ایران: امکان یا امتناع؟

مهناز بیات کمیتکی^۱، رامبد دومیرانی^۲

نکات برجسته

- گواهی بکارت از منظر پزشکی فاقد اعتبار لازم برای اثبات یا نفی باکرگی بوده و نمی‌تواند به‌عنوان دلیل یا اماره قابل اتکا تلقی شود.
- حق بر بدن به‌عنوان مبنای جواز اخذ گواهی بکارت مطلق نبوده و در پرتو اصولی چون کرامت انسانی و منع ورود ضرر، قابلیت استناد برای توجیه آن را ندارد.
- اخذ گواهی بکارت به دلیل تعارض با اصول لاضرر، عدالت، کرامت انسانی و حمایت از زنان و خانواده، در نظام حقوقی ایران باید ممنوع اعلام شود.

چکیده

گواهی بکارت به‌عنوان بارزترین مصداق گواهی ناظر بر وضعیت جنسی زنان، گواهی‌ای است که پس از معاینه و تعیین وضعیت پرده بکارت صادر می‌شود. پرده بکارت، غشاء نازک مخاطی شکل در مدخل واژن است که در ادبیات پزشکی فاقد عملکرد بیولوژیکی شناخته شده است. طبق دیدگاه سنتی، با بررسی پرده بکارت می‌توان به رابطه جنسی دختر پی برد؛ اما این رو امروزه به‌نظر می‌رسد مطابق حق بر بدن و عرف، خود شخص و ولی او (در صورت عدم بلوغ و جنون) ذی‌حق آن و مراجع قضایی و سازمان بهزیستی کشور ذی‌صلاح آن اخذ گواهی مذکورند. این در حالی است که به‌علت آناتومی پرده بکارت، ورود آسیب در اثر تروماهای غیرجنسی، پیشرفت تکنیک‌های ترمیم، فقدان مادرزادی پرده بکارت و تجربه رابطه جنسی از قبل، نمی‌توان از طریق معاینه پرده بکارت به باکرگی شخصی پی برد و گواهی بکارت را مثبت باکرگی دانست. در نتیجه این گواهی فاقد اعتبار پزشکی است. با این حال هیچ سند خاصی به تنظیم‌گری در این زمینه نپرداخته است. این پژوهش با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی استناد به حق بر بدن برای اخذ گواهی بکارت را رد می‌کند و همچنین مستند بر اصول عدم ورود ضرر، عدالت، کرامت انسانی، و به‌جهت حمایت از نهاد خانواده، تضمین حقوق زنان و لزوم رویکرد حمایتی مقنن از گروه‌های آسیب‌پذیر، حکم به عدم جواز اخذ گواهی بکارت و اعلام ممنوعیت آن توسط قانونگذار می‌دهد.

کلید واژگان: گواهی بکارت، پرده بکارت، اصل عدم ورود ضرر، کرامت انسانی، عدالت.

استناد به این مقاله: بیات کمیتکی، مهناز، دومیرانی، رامبد، «اخذ گواهی‌های پزشکی ناظر بر وضعیت جنسی زنان با تأکید بر حق بر بدن در نظام حقوقی ایران: امکان یا امتناع؟»، فصلنامه تحقیقات حقوقی، دوره ۲۹، شماره ۱۱۳، فروردین ۱۴۰۵، صص: ۱۴۵-۱۶۴.

DOI: <https://doi.org/10.48308/jlr.2024.229839.2391>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۲۷ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۴

۱. استادیار، دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

۲. دانشجوی دکتری، پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

ایمیل نویسنده مسئول: r_domirani@sbu.ac.irCopyright: © 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

مقدمه

امروزه متأثر از عرف و سنت جامعه، برخی افراد معتقدند با معاینه پرده بکارت می‌توان به باکرگی یا عدم باکرگی دختر پی برد؛ در نتیجه گواهی بکارت را مثبت باکرگی دختر تلقی می‌کنند.

آثار باکرگی در حقوق موضوعه همچون تفاوت بین باکره بودن یا نبودن هنگام طلاق در ماده ۱۰۹۲ قانون مدنی^۱ تبلور یافته است؛ بدین شرح که چنانچه فرد هنگام طلاق باکره به معنای غیرمدخوله باشد، مستحق نصف مهر خواهد بود. مواد دیگری نیز در حقوق موضوعه با باکرگی ارتباط دارند، از جمله ماده ۳۳ قانون ثبت‌احوال مصوب ۱۳۵۵^۲ که بنا به حکم این ماده در صورت طلاق، زوجه می‌تواند در صورت باکره بودن نام همسر سابق خود را از شناسنامه خارج کند.

در خصوص گواهی مذکور تا به امروز هیچ سندی که به‌طور خاص در این زمینه تنظیم‌گری کرده باشد، وجود ندارد. این مقاله بر آن است تا با کاوشی در منظومه حقوقی ایران، مبانی جواز یا عدم جواز اخذ گواهی بکارت را ارزیابی نماید. دستیابی به این مهم پیش از هر چیز در گرو تبیین چیستی پرده بکارت و گواهی بکارت و نیز تعیین کیستی افراد ذی‌حق و مراجع ذی‌صلاح اخذ آن است. از این‌رو مقاله پیش‌رو می‌کوشد تا پس از تبیین معنا به تحلیل و ارزیابی مبانی جواز یا عدم جواز گواهی بکارت پرداخته و در پایان رویکرد مختار خود را معرفی نماید.

۱. مفهوم‌شناسی؛ از سرزمین اسطوره‌ها تا آوردگاه چالش‌ها

بکارت از ریشه «ب ک ر» و در لغت به معنای چیز تازه و نو، ابتدا و فرزند نخستین آمده است.^۳ معادل انگلیسی بکارت، یعنی Virginty از کلمه فرانسوی Virgenere منشعب شده که به معنای خلق شده برای مرد است. ریشه این معنا را باید در فرهنگ قرون وسطی غرب و مالکیت مرد بر زن جست.^۴

۱.۱. کیستی باکره

در فقه شیعه در خصوص بکارت زنان پنج قول وجود دارد: طبق قول اول باکره شخصی است که پرده بکارت او با آمیزش جنسی زایل نشده باشد.^۵ براساس نظر دیگر، تنها آمیزش حلال سبب از بین رفتن وصف باکرگی است و اگر با سبب

۱. «هرگاه شوهر قبل از نزدیکی زن خود را طلاق دهد زن مستحق نصف مهر خواهد بود و اگر شوهر بیش از نصف مهر را قبلاً داده باشد حق دارد مازاد از نصف را عیناً یا مثلاً یا قیمتا استرداد کند».

۲. «(اصلاحی ۱۳۶۳/۱۰/۱۸) - کلیه وقایع ازدواج و طلاق یا وفات زوج یا زوجه و رجوع و بذل مدت و فسخ نکاح باید در دفاتر ثبت کل وقایع ثبت شود، ولی در شناسنامه به شرح زیر انعکاس خواهد یافت: در المثنای شناسنامه مرد یا زن آخرین نکاح و طلاق یا بذل مدت و در صورت تعدد زوجات آن تعداد ازدواج که به قوت خود باقی است منعکس خواهد شد. ازدواج و طلاق غیرمدخوله در المثنای شناسنامه درج نخواهد شد».

۳. ابن منظور، محمد بن مکرم، *لسان‌العرب*، جلد ۴، بیروت: دار صادر، ۱۴۱۴ ه.ق، ص ۷۶.

۴. Landor, Antoinette and Leslie Gordon Simons. "Why Virginity Pledges Succeed or Fail: The Moderating Effect of Religious Commitment Versus Religious Participation", *Journal of Child and Family Studies*, Volume 26, Issue 3, 2014, PP 1102-1113.

به نقل از رباط‌جزی، مهری و دیگران، «بررسی مفهوم باکرگی و آسیب‌شناسی آن»، *مجله پزشکی قانونی ایران*، دوره ۲۳، بهار ۱۳۹۶، شماره ۱، ص ۲۶.

۵. علامه‌حلی، حسن بن یوسف، *تذکره الفقهاء*، جلد ۲، نجف: منشورات المكتبة المرتضوية لاحیاء الآثار الجعفرية، [بی‌تا]، ص ۵۸۷.

۶. نجفی جواهری، محمدحسن، *جواهر الکلام*، جلد ۲۹، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۳۶۲، ص ۲۰۵.

شرعی ازاله صورت نگرفته باشد، دختر در حکم باکره است.^۱ در دیدگاه سوم، بکر زنی است که دارای پرده بکارت باشد، در نتیجه زنی که بکارت او ولو از طریق تروماهای غیر جنسی مانند تصادف از بین رفته باشد، باکره به شمار نمی‌رود.^۲ بنابر نظر دیگر بکر کسی است که ازدواج نکرده باشد.^۳ در این دیدگاه کسی که ازدواج نکرده، اما به سبب آمیزش حرام بکارت خود را از دست داده است، باکره محسوب می‌شود.^۴ و قول آخر آنکه، باکره زنی است که با وی آمیزشی صورت نگرفته باشد.^۵ برخلاف نظرات پیشین که در آنها زوال پرده بکارت و ازدواج مزیل بکارت دانسته شده، در این نظر عدم آمیزش که در فقه به دو دسته آمیزش مهملی (قبلی) و آمیزش مقعدی (دبر) تقسیم می‌شود، معیار و ملاک باکرگی قرار گرفته است. این نظر فقهی در ماده ۲۲۱ ق.م.ا مصوب ۱۳۹۲ منعکس شده است؛ آنجایی که در رأس ماده زنا را جماع (آمیزش)، و در تبصره ۱ جماع را دخول اندام تناسلی مرد به اندازه ختنه‌گاه در قبلی یا دبر زن می‌داند.^۶ این نظر مختار نگارندگان است.

۱.۲. چیستی پرده بکارت

پرده بکارت غشای نازک مخاطی شکلی است که در مدخل مهمل و ابتدای مجرای تناسلی زنانه به جدار واژن می‌چسبد و در ادبیات پزشکی فاقد عملکرد بیولوژیکی است. در اصلی‌ترین دسته‌بندی، هایمن به دو دسته کلی سوراخ‌دار^{۱۰} و بدون سوراخ^{۱۱} تقسیم شده و حسب میزان مقاومت، در دو دسته کم‌مقاومت و ارتجاعی جای می‌گیرند.^{۱۲} هایمن‌های ارتجاعی (قابل اتساع یا الاستیک) با دخول تغییر ظاهر نداده و خونریزی ندارند. امروزه با پیشرفت و گسترش علم به این آگاهی رسیده‌ایم که پس از گذشت دو تا سه هفته از آسیب به پرده بکارت حتی اگر پرده بکارت از نوع غیر مقاوم باشد، با وجود آنکه می‌توان به آسیب‌دیدگی پی برد، اما کشف زمان و عامل میسر نخواهد بود. از طرف دیگر، در پرده بکارت ارتجاعی پس از این زمان، علاوه بر عامل و زمان، آسیب‌دیدگی یا عدم آن نیز مشخص نمی‌گردد. همچنین عواملی چون فقدان طبیعی پرده بکارت، پیشرفت تکنیک‌های ترمیم پرده بکارت و تجربه رابطه جنسی مقعد مزید بر علت می‌شوند تا نتوان به‌طور قطعی به وقوع یا عدم وقوع رابطه جنسی پی برد.

۱. نوری‌همدانی، حسین، استفتاء، ۱۴۰۰/۹/۱۰.

۲. تروما به آسیب فیزیکی به بخشی از بدن اطلاق می‌شود.

۳. خوبی، محمدتقی، *المبانی فی شرح العروة الوثقی*، جلد ۳، نجف: [بی‌نا]، ۱۴۰۶ ه.ق، ص ۲۲۰.

۴. شبیری زنجانی، موسی، استفتاء، ۱۴۰۰/۹/۱۰.

۵. قاسمی، محمدعلی، *بانک استفتائات فقه پزشکی*، جلد ۱، قم: مرکز فقهی ائمه اطهار، چاپ اول، ۱۳۹۷، ص ۱۹۱.

۶. حکیم، محسن، *مستمسک العروة الوثقی*، جلد ۱۴، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۳۸۴ ه.ق، صص ۴۵۱-۴۵۰.

۷. خوبی، پیشین.

۸. قاسمی، پیشین، ص ۱۹۱.

۹. ماده ۲۲۱ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲: «زنا عبارت است از جماع مرد و زنی که علقه زوجیت بین آنها نبوده و از موارد وطی به شبهه نیز نباشد. تبصره ۱: جماع با دخول اندام تناسلی مرد به اندازه ختنه‌گاه در قبلی یا دبر زن محقق می‌شود. تبصره ۲: هرگاه طرفین یا یکی از آنها نابالغ باشد، زنا محقق است لکن نابالغ مجازات نمی‌شود و حسب مورد به اقدامات تامینی و تربیتی مقرر در کتاب اول این قانون محکوم می‌گردد».

۱۰. Perforate hymen.

۱۱. Imperforate hymen.

۱۲. چرنی، آلن اچ‌دی، *تشخیص و درمان بارداری و زایمان کارنت*، ترجمه اکرم قهقائی نظام‌آبادی، الهام فخارزاده نائینی و معصومه دودانگه، جلد ۱، تهران: اندیشه رفیع، چاپ اول، ۱۳۹۶، ص ۸۳.

۱.۳. از چيستی گواهی بکارت تا کیستی افراد ذی حق و مراجع ذی صلاح اخذ آن

گواهی بکارت گواهی‌ای است که پس از معاینه و تعیین وضعیت پرده بکارت صادر می‌شود. در بعضی موارد به غیر از روابط جنسی، ممکن است پرده بکارت دچار پارگی شود؛ از جمله این موارد: الف) در حوادث و تصادفات؛ ب) کودکانی که مبتلا به بیماری‌های قارچی یا بیماری‌های مشابه هستند، ممکن است در اثر خارش به دفعات با دست یا سایر مسائل سبب آسیب و خراشیدگی در هایمن شوند؛ ج) پارگی ناشی از به کارگیری وسایل؛ د) پارگی هنگام معاینه واژن. اشخاص دارای حق و در مقابل مراجع و مقامات (اشخاص حقوقی عمومی) دارای صلاحیت هستند. مراجع صادرکننده گواهی بکارت، پزشکان و ماماهاى خصوصی و سازمان پزشکی قانونی است.

۱.۳.۱. گواهی بکارت صادره توسط پزشکان و ماماها در مطب‌های شخصی

درخواست شخصی گواهی بکارت غالباً قبل یا بعد از ازدواج به درخواست خانواده دختر یا پسر و یا خود زوجین صادر می‌شود. به نظر می‌رسد، بنا بر حق آزادی بر بدن، دختر می‌تواند تقاضای گواهی داشته باشد و چنانچه دختر نابالغ یا مجنون باشد، حکم اولیه آن است که ولی این اختیار را دارد که دختر را نزد پزشک یا ماما ببرد و از آنجایی که اجازه دختر نافذ نیست، نیاز به اجازه او نیست؛ اما اگر دختر مقاومت کرد به هیچ عنوان نباید متوسل به قوای قهریه شد چراکه ممکن است آسیب جدی به هریک از قسمت‌های اندام جنسی زنانه‌اش وارد شود.

۱.۳.۲. گواهی بکارت صادره توسط سازمان پزشکی قانونی کشور

در سال ۱۳۷۲ به موجب قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور، این سازمان زیر نظر رئیس قوه قضائیه تشکیل شد که طبق بند (۱) و (۲) ماده ۱ قانون مذکور، دو مورد از وظایف این سازمان عبارت‌اند از: اظهار نظر در امور پزشکی قانونی و کارشناسی آن، کالبدشکافی و انجام امور آزمایشگاهی و پاراکلینیکی به دستور مراجع ذی صلاح قضایی و پاسخ به استعلامات ادارات و سازمان‌های وابسته به قوه قضائیه و سایر دستگاه‌های دولتی. سابقاً، گواهی بکارت به درخواست شخصی علاوه بر پزشکان و ماماها در مطب‌های خود، توسط پزشکی قانونی نیز صادر می‌شد؛ البته نه بدین صورت که هر فردی مراجعه کند، سازمان معاینه و گواهی صادر نماید، بلکه صدور این گواهی مستند به دلیلی بود. از جمله عمده آن دلایل مراجعه خانواده دختر به همراه عقدنامه سبب اخذ گواهی و دادن آن به خانواده پسر به منظور جلوگیری از ادعاهای احتمالی بعدی همچون تدلیس و ارجاع از طرف دفاتر ازدواج و طلاق هنگامی که دختر ادعای مدخوله بودن داشت تا نیازی به اذن پدر برای ازدواج نداشته باشد.^۱ با این همه، در سال ۱۳۸۶ معاینه و صدور گواهی بکارت به درخواست شخصی در مراکز پزشکی قانونی ممنوع اعلام شد؛ چراکه برخلاف مفاد قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور بود.^۲

بر این اساس در حال حاضر، سازمان پزشکی قانونی کشور تنها در صورت ارجاع از سوی مراکز قضایی و اداره سرپرستی و بهزیستی^۳ اقدام به صدور گواهی بکارت به صورت محرمانه می‌نماید.^۴ موارد درخواست گواهی بکارت توسط مراجع

۱. مصاحبه با امیرحسین مهدوی، «معاون آموزشی - پژوهشی سازمان پزشکی قانونی کشور»، ۱۰ آذر، ۱۴۰۰.

۲. مصاحبه با جابر قره‌داغی، «استادیار سازمان پزشکی قانونی و مشاور علمی رئیس سازمان پزشکی قانونی»، ۷ آذر، ۱۴۰۰.

۳. سازمان بهزیستی یک نهاد دولتی زیرمجموعه وزرات تعاون، کار و رفاه اجتماعی است.

۴. رباط‌جزی، مهری، آسیه جعفری و جابر قره‌داغی، *بکارت و معاینه بکارت از دیدگاه پزشکی، فقهی و حقوقی*، تهران: مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، چاپ اول، ۱۳۹۶، ص ۸۹.

قضایی گاهی به عنوان ادله دعوا یا امور^۱ (اماره قضایی) است مانند ادعای مدخوله یا عدم مدخوله بودن در دعوای طلاق^۲، خارج کردن نام همسر از شناسنامه^۳، تجاوز جنسی، فسخ نکاح، بررسی آسیب وارده بر پرده بکارت در اثر خطای پزشکی یا در اثر حادثه و تصادف و گاهی به عنوان خواسته دعوا است؛ مانند عمل جراحی تشخیصی یا درمانی ترانس واژینال^۴، مراجعه زوجین و درخواست از دادگاه به تبع عدم بروز خونریزی در شب زفاف و هنگامی که پرده بکارت بدون منفذ بوده و نیاز به جراحی است، در این مورد فرد می‌تواند پس از مراجعه به پزشک با راهنمایی او به پزشکی قانونی مراجعه نموده و با اخذ گواهی دائر بر باکره بودن و لزوم جراحی و شکافتن پرده بکارت، برای تعبیه سوراخ و رفع نقص خود اقدام نماید که البته باید با اجازه دادسرا باشد.^۵

۲. اخذ گواهی بکارت؛ جواز یا عدم جواز؟

در نظام حقوقی ایران هیچ سندی اعم از داخلی یا خارجی (که ایران به آنها پیوسته باشد تا با تشریفات ماده ۹ ق.م.ق در حکم قانون قرار گیرد) وجود ندارد که به طور خاص به جواز یا عدم جواز اخذ گواهی بکارت حکم داده باشد. در نتیجه باید حکم این گواهی از سایر مبانی حقوقی که اشاره غیرمستقیم به آن دارند استخراج گردد.

۲.۱. حق بر بدن، تبلوری از حق آزادی؛ مبانی حقوقی اخذ گواهی بکارت

کاتوزیان در تعریف حق می‌فرماید: «توانایی است که حقوق هر کشور به اشخاص می‌دهد تا از مالی به طور مستقیم استفاده کنند یا انتقال مال و انجام دادن کاری را از دیگری بخواهند».^۶ امامی نیز حق را چنین تعریف می‌نماید: «عبارت از اختیاری است که قانون برای فرد شناخته که می‌تواند عملی را انجام دهد یا آن را ترک نماید و افراد در اعمال و عدم اعمال حق کاملاً آزاد هستند».^۸ گفتنی است که این پژوهش بر تعریف امامی استوار است. در هر پژوهشی که سخن از مفهوم حق به میان می‌آید، نباید از تقسیم‌بندی حق هوفلد، که جامع‌ترین تقسیم‌بندی حق است، غافل بود. هوفلد مفهوم حق را به چهار دسته تقسیم کرده است:

اول) حق ادعا یا حق مطالبه: «الف» ادعای قانونی علیه «ب» نسبت به عمل معین دارد. لازمه آن وجود وظیفه برای طرف مقابل است. مثال شخص «الف» مستند به قرارداد اجاره، مستحق دریافت ماهانه بیست میلیون ریال از شخص «ب»

۱. واژه امور پیرو ماده ۴ قانون حمایت خانواده استعمال شده است در غیر اینصورت شاید واژه «خواسته» مناسب‌تر باشد.

۲. به موجب ماده ۱۰۹۲ ق.م. هرگاه شوهر قبل از نزدیکی زن خود را طلاق دهد، زن مستحق نصف مهر خواهد بود و اگر شوهر بیش از نصف مهر را قبلاً داده باشد، می‌تواند مازاد بر نصف را پس بگیرد.

۳. به موجب ماده ۳۳ قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵ «کلیه وقایع ازدواج و طلاق یا مرگ زوج یا زوجه و رجوع و بذل مدت و فسخ نکاح باید در دفاتر ثبت کل وقایع ثبت شود، ولی در شناسنامه به شرح زیر انعکاس خواهد یافت: در المثناى شناسنامه مرد یا زن آخرین نکاح و طلاق یا بذل مدت و در صورت تعدد زوجات آن تعداد ازدواج که به قوت خود باقی است، منعکس خواهد شد. ازدواج و طلاق غیرمدخوله در المثنی شناسنامه درج نخواهد شد».

مطابق این ماده، زوجه غیرمدخوله در صورت اثبات عدم دخول می‌تواند نام زوج سابق را از شناسنامه خارج کند.

۴. منظور معاینه و درمان درون واژن است که لازمه آن عبور از پرده بکارت می‌باشد.

۵. گودرزی، فرامرزی، پزشکی قانونی، تهران: انیشتین، چاپ چهارم، ۱۳۷۴، ص ۵۵۷.

۶. «مقررات عهدی که بر طبق قانون اساسی بین دولت ایران و سایر دول منعقد شده باشد در حکم قانون است».

۷. کاتوزیان، ناصر، مقدمه علم حقوق و مطالعه در نظام حقوقی ایران، تهران: شرکت سهامی انتشار، چاپ نود و هفتم ۱۳۹۳، ص ۲۵۱.

۸. امامی، حسن، حقوق مدنی، جلد ۴، تهران: اسلامیه، ۱۳۹۱، ص ۱۲.

است.

دوم) حق آزادی یا حق امتیاز: «الف» نسبت به انجام یا عدم انجام «ج» آزاد است. لازمه آن، حق نداشتن دیگری و نقیض آن وظیفه و تعهد است. مثال تراشیدن موی سر. در تراشیدن موی سر شما آزاد هستید یعنی تکلیفی مبنی بر نتراشیدن ندارید.

سوم) حق قدرت یا حق اختیار: «الف» با اعمال حق خویش وضعیت حقوقی خود و «ب» را تغییر می‌دهد. مثال وصیت یا هبه مالی به دیگری. با حق قدرت شخص می‌تواند موضوع آن حق را اعمال کند و حق دیگری ممکن است متأثر از آن اعمال حق باشد.

چهارم) حق مصونیت یا حق امنیت: «الف» در برابر «ب» مصونیت قانونی دارد. مثال حق بر منع کار اجباری. با اعمال آن کارگر از اعمالی که کارفرما از او مطالبه می‌نماید و برخلاف میل و رضایت اوست؛ مصونیت دارد.^۱

۲.۱.۱. حق آزادی

منتسکیو در کتاب *روح القوانین* معتقدند: آزادی یعنی انسان بتواند هر عملی که قانون اجازه داده است انجام دهد و کسی نتواند او را الزام به انجام عملی نماید که به صلاح او نیست و یا قانون آن را منع کرده است.^۲ محمد هاشمی آزادی را به کار انداختن استعداد و توانایی‌های فردی به شرط عدم ضرر به دیگران می‌دانند.^۳

امروزه حق آزادی همواره مد نظر حکومت‌های مختلف جهان قرار دارد. اعلامیه جهانی حقوق بشر در مواد اول^۴ و سوم^۵ به این حق اشاره می‌نماید. در ایران نیز اصل آزادی یکی از محورهای اساسی نظام جمهوری اسلامی ایران دانسته شده و قانونگذار اساسی جمهوری اسلامی ایران در اصل نهم^۶ اهمیت آن را نمایان می‌سازد.

۲.۱.۲. حق بر بدن

ابتدا باید به این سؤال پاسخ داد که حق بر بدن کدام دسته از اقسام حق مورد نظر هوفلد قرار می‌گیرد؟ نگارنده معتقد است که حق بر بدن از اقسام حق-آزادی است. به همین دلیل است که دختر آزاد است که گواهی بکارت دریافت بنماید یا خیر؟ و هیچ نهاد و ارگانی نمی‌تواند او را مکلف به گرفتن گواهی نماید.

اینکه انسان بر بدن خود تسلط دارد امری بدیهی است، اما تا جایی این تسلط جایز است که جان انسان به خطر نیفتد و ضرری ایجاد نکند. در نتیجه این حق مطلق نیست و دارای شرایطی است. مهم‌ترین سندی که در نظام حقوقی ایران به‌طور خاص در خصوص حق بر بدن وجود دارد، «قانون پیوند اعضای بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان

^۱ برای مطالعه بیشتر در این زمینه، ر.ک: قاری سیدفاطمی، محمد، *حقوق بشر در جهان معاصر*، جلد اول: درآمدی بر مباحث نظری: مفاهیم، مبانی، قلمرو و منابع، تهران: نگاه معاصر، ۱۳۹۶، صص ۳۳-۳۲؛ بالوی، مهدی و مهناز بیات کمیته‌ی، *دولت حق بنیاد*، جلد اول: تحلیل معنا تبیین معنا، تهران: مجد، ۱۳۹۶، صص ۱۶۸-۱۶۴؛ راسخ، محمد، *حق و مصلحت*، جلد ۱، تهران: نشر نی، ۱۳۹۸، صص ۱۹۹-۱۹۷.

^۲ منتسکیو، شارل لوئی دوسکوندن، *روح القوانین*، ترجمه علی اکبر مهتدی، تهران: امیرکبیر، چاپ ششم، ۱۳۴۹، ص ۲۹۴.

^۳ هاشمی، محمد، *حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران*، جلد ۱، تهران: میزان، چاپ پنجم، ۱۳۸۲، ص ۱۹۶.

^۴ «همه افراد بشر آزاد و با حیثیت و حقوق یکسان زاییده می‌شوند و دارای موهبت خرد و وجدان هستند و با یکدیگر با روحیه برادری رفتار کنند».

^۵ «هر کس حق دارد از زندگی و آزادی و امنیت شخصی خویش برخوردار باشد».

^۶ «در جمهوری اسلامی ایران، آزادی و استقلال و وحدت و تمامیت اراضی کشور از یکدیگر تفکیک ناپذیرند و حفظ آنها وظیفه دولت و آحاد ملت است.».

مسلم است» است. از متن این ماده برمی آید که چنانچه بیمار وصیت به پیوند اعضای خود پس از مرگ مغزی کند، در صورت احراز سایر شرایط، این پیوند انجام می‌گیرد.^۱ حق شخص بر بدن در این قانون مورد تأیید قرار گرفته است. نتیجتاً از آنجا که اخذ گواهی بکارت با منع قانونی مواجه نیست، بنابر اصل آزادی و اباحه، تمام افعال تا زمانی که در قوانین ممنوع اعلام نشده‌اند، مجازند. بر این اساس شخص می‌تواند جهت اخذ گواهی بکارت مراجعه نماید.

۲.۱.۳. ناروایی استمساک به اصل آزادی برای جواز اخذ گواهی بکارت

در این بند به نتیجه بالا، دو نقد وارد می‌شود. اول، لزوم تقیید آزادی. «به روشنی پیدا است «ارزش» بودن آزادی به معنای بی‌حد و مرز و مطلق بودن آن نیست، بلکه بدین معناست که هرگونه محدود و مقید کردن آن نیازمند دلیل موجه است.»^۲ بنابراین چنانچه این حق توسط قواعد و احکام شرعی، که در نظام حقوقی ایران دلیل موجه محسوب می‌شوند مقید شده باشند؛ صحیح و بلاشکال است. حق بر بدن در موضوع اخذ گواهی بکارت، توسط قاعده حرمت نگاه و لمس عورت و حفظ فروج مقید شده است.^۳ پس یکی از مصادیقی که شخص نمی‌تواند بنا بر حق بر بدن اقدام نماید، اخذ گواهی بکارت است.

دوم، این حق مشروط است بر تصرف با انگیزه آموزش و یا درمان^۴، درحالی که نمی‌توان برای گواهی بکارت فایده آموزشی یا درمانی متصور بود.

نقدهای فوق ناشی از قائلیت بر حق - آزادی بودن حق بر بدن و به تبع اتخاذ رویکرد کرامت‌مدار نسبت به حق است. توضیح بیشتر آنکه در خصوص حق بر بدن از دو مبنا استدلال وارد شده است. برخی فاعلیت‌مدارند و برخی کرامت‌مدار. فاعلیت‌مدارها از طرفی معتقدند که با اعمال رضایت وارده، شخص می‌تواند نسبت به بدن خود تصمیم بگیرد، اعمال قدرت کند و دیگران حق هیچ‌گونه دخالتی ندارند. طبق نظر این گروه، حق بر بدن از زمره حق - قدرت است. بر اساس این رویکرد، دختر می‌تواند بنا بر اعمال قدرت و اراده خود برای اخذ گواهی بکارت مراجعه نماید و بنا بر اصل حفظ حریم خصوصی، هیچ شخص و ارگانی قصد دخالت و اعمال ممنوعیت ندارد.

از طرف دیگر، کرامت‌مدارها معتقدند حتی اگر رضایت هم داده شود، چنانچه فعلی برخلاف کرامت انسانی باشد، تکلیف

۱. قانون پیوند اعضای بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان مسلم است: «ماده واحده - بیمارستان‌های مجهز برای پیوند اعضا، پس از کسب اجازه کتبی از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، می‌توانند از اعضای سالم بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان برطبق نظر کارشناسان خبره مسلم باشد، به شرط وصیت بیمار یا موافقت ولی میت جهت پیوند به بیمارانی که ادامه حیاتشان به پیوند عضو یا اعضای فوق بستگی دارد استفاده نمایند.

تبصره ۱: تشخیص مرگ مغزی توسط کارشناسان خبره در بیمارستان‌های مجهز دانشگاه‌های دولتی صورت می‌گیرد. این کارشناسان با حکم وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به مدت چهار سال منصوب می‌شوند.

تبصره ۲: اعضای تیم‌های تشخیص مرگ مغزی نبایستی عضویت تیم‌های پیوندکننده را داشته باشند.

تبصره ۳: پزشکان عضو تیم از جهت جراحات وارده بر میت مشمول دیه نخواهند گردید. آیین‌نامه اجرایی این قانون به وسیله وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نماینده قوه قضائیه با هماهنگی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران و بنیاد امور بیماری‌های خاص ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۲. راسخ، پیشین، ص ۲۸۸.

۳. توضیحات تفصیلی این قواعد در این مقال نمی‌گنجد و آن را به پژوهشی دیگر واگذار می‌نمایم.

۴. بادینی، حسین و مجتبی بانسی، «مبانی حق انسان بر بدن خویش؛ بیان نظریه کار و طرح نظریه بدن برای بدن»، مجله حقوقی دادگستری، دوره ۸۵، شماره ۱۱۳، ۱۴۰۰، ص ۵۶-۵۵.

دیگران بر مداخله ولو با رضایت سلب نمی‌شود. «در دیدگاه کرامت‌محور هرچند آزادی نخستین بارزه‌ی انسان حقوق بشری و انسان خود آیین است، اما این آزادی با قیودی که از کرامت انسانی وی محافظت می‌نماید محدود و محصور می‌گردد. در واقع انسان هرچند به‌عنوان یک موجود انتخاب‌گر مجال می‌یابد تا تمامیت خود را زندگی کند، اما اخلاقیات به‌عنوان مانعی در مسیر این تمامیت در نظر گرفته می‌شود»^۱. در واقع حق آزادی از نوع مقید است، نه مطلق. حق-آزادی قلمداد کردن حق بر بدن، نظری است که کرامت‌مدارها قائل به آن هستند. براساس همین رویکرد، نگارنده قائل به آن است که بنا بر ضرر بودن و خلاف کرامت انسانی بودن اخذ گواهی بکارت^۲، سایر اشخاص و ارگان‌ها مکلف به بازدارندگی و اعلان ممنوعیت چنین گواهی‌ای‌اند.

۲.۲. مبانی حقوقی عدم جواز اخذ گواهی بکارت

در این مبحث به استخراج اصول حقوقی که با تمسک به آنها به منع اخذ گواهی می‌توان رسید، اهتمام ورزیده شده است. این اصول حقوقی مستنبط از اسناد داخلی از قبیل قانون اساسی و منشور حقوق بیمار و اسناد خارجی‌اند که طبق ماده ۹ ق. م و اصل ۷۷ ق.ا، ایران به آنها پیوسته و مجلس شورای اسلامی آنها را تصویب کرده باشند تا در حکم قانون قرار گیرند.

۲.۲.۱. اصل عدم ورود ضرر و جایگاه آن در منع اخذ گواهی بکارت

واژه «ضرر» در لغت‌نامه‌های فارسی به‌معنای زیان^۳ و در لغت‌نامه‌های عربی به‌معنای خلاف نفع^۴ آمده است. در اصطلاح به‌معنای ورود نقصان در مال، جان و آبرو است.^۵ مهم‌ترین سند قانونی اصل عدم ورود ضرر، اصل چهارم قانون اساسی^۶ است. علاوه بر آن بند ۱۱ بخش اول منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳ به اصل عدم ورود ضرر به زنان اشاره دارد.^۸ طبق این اصل، اگر موضوع یا حکمی سبب زیان رسیدن به جسم یا آبروی شخص شود، آن حکم به‌موجب قاعده لاضرر نفی می‌شود. طبق گزارش‌های سازمان‌های جهانی مانند سازمان بهداشت جهانی و سازمان ملل و همچنین طبق تحقیقات به عمل آمده در پرونده‌های سازمان پزشکی قانونی ایران، آسیب‌ها و زیان‌های وارده عبارت‌اند از: اضطراب، افسردگی، استرس، خودکشی، قتل‌های ناموسی، از بین رفتن حیثیت و آبروی شخص به‌اشتباه، سبب عدم اطلاع کافی معاینه‌کننده از پرده بکارت و قس‌علی‌هذا.^۹ در نتیجه از آنجایی که اخذ گواهی بکارت سبب ایراد ضرر به شخص می‌گردد و طبق قاعده لاضرر هر عملی (حکمی) که

۱. خسروی، حمیده سادات، «قلمروی اعمال مالکیت حق بر بدن با تأکید بر سادومازوخیست‌ها»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۹۹، ص ۴۶.

۲. در ادامه به تفصیل خواهند آمد.

۳. <https://abadis.ir/fatofa/> ضرر

۴. جوهری، ابونصر، *الصاحح تاج اللغة و صحاح العربیة*، جلد ۲، بیروت: دار العلم للملایین، ۱۴۰۷ ه.ق، ص ۷۱۹.

۵. حکیم، عبدالصاحب، *منتقى الأصول*، جلد ۵، [بی‌جا] [بی‌نا] [بی‌تا]، ص ۳۴۵.

۶. موسوی بجنوردی، حسن، *القواعد الفقهیة*، جلد ۱، قم: الهادی، ۱۳۷۷، ص ۲۱۴.

۷. «هیچ‌کس نمی‌تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد».

۸. «۱۱. مصونیت زنان از ضررهای مادی و معنوی با توجیه اعمال حق دیگران..».

۹. برای مطالعه بیشتر ر.ک به: دومیرانی، رامبد، «ابعاد حقوقی گواهی بکارت در نظام حقوقی ایران»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۴۰۱، صص ۶۳-۶۹.

ضرر ایجاد کند نفی می‌شود؛ حکم اخذ گواهی بکارت نیز نفی می‌شود. به عبارت دیگر، قاعده لاضرر دلیلی برای منع اخذ گواهی بکارت شمرده می‌شود.

۲.۲.۲. اصل عدالت، برابری و عدم تبعیض

با فرارسیدن قرون نوزدهم و بیستم جنبش‌های فمینیسم آغاز شدند و تا به امروز رو به گسترش‌اند. این امر سبب حرکت زنان سایر جوامع جهان به سمت رفع تبعیض و برابری در حقوق جنسیتی، اجتماعی، سیاسی و امثالهم گردید. ایران نیز از این امر مستثنا نبود.^۱ از جمله جنبش زنان که زمینه آن را انقلاب مشروطه فراهم نموده بود. این جنبش به دنبال دستیابی حقوق برابر برای زنان در تحصیل، ازدواج، کار و قانون بود.^۲ با انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷ تئوری حکومت اسلامی و بازگشت به احکام فقهی پیروز شد. در نتیجه باید به وسیله فقه پویای شیعه، در راستای رفع تبعیض و برابری جنسی که از احکام دین اسلام است، قدم برداشت.

در اصل دوم قانون اساسی که قانونگذار در مقام بیان پایه‌های حکومت جمهوری اسلامی ایران است، به عدل خداوند در خلقت و تشریح اشاره می‌نماید؛^۳ عدالت تشریحی یعنی رعایت اصل عدل در نظام جعل، وضع و تشریح قوانین.^۴ به عبارت دیگر همه افراد در مقابل قانون یکسان‌اند. این تساوی در بند ۱۴ اصل سوم قانون صراحتاً تبلور پیدا کرده است. علاوه بر آن قانونگذار به تأمین حقوق همه جانبه افراد اعم از زن و مرد نیز اشاره می‌نماید.^۵

در فصل سوم قانون اساسی با موضوع حقوق ملت، قانونگذار اساسی جمهوری اسلامی ایران ذیل اصل بیستم مقرر نموده است که مرد و زن در برابر قانون برابر و دارای حقوق متساوی با یکدیگرند.^۶ از این سه اصل قانون اساسی به روشنی اصل عدم تبعیض و برابری به ذهن متبلور می‌شود. بند سوم محور اول منشور حقوق بیمار به اصل عدم تبعیض و برابری جنسی در دریافت خدمات سلامت اشاره می‌نماید.^۷ همچنین در مقدمه منشور (بینش و ارزش) از ارائه خدمات سلامت

۱. لرستانی، فریبرز، «جنبش اجتماعی زنان ایران»، فصلنامه پژوهش زنان، دوره ۱، شماره ۶، ۱۳۸۲، ص ۳۹.

۲. Kian-Thiébaud, Azadeh and Mansoureh Ettehadieh. "The Origins and Development of the Women's Movement in Iran, 1906-41", Collected by Guity Nashat & Lois Beck, dirs., *Women in Iran. From 1800 to the Islamic Republic*. Urbana & Chicago: University of Illinois Press, 2004, PP 85-106.

۳. اصل دوم قانون اساسی: «جمهوری اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به:

۱. خدای یکتا (لااله الاالله) و اختصاص حاکمیت و تشریح به او و لزوم تسلیم در برابر امر او؛

۲. وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین؛

۳. معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا؛

۴. عدل خدا در خلقت و تشریح ...».

۴. هاشمی، محمد، پیشین، ص. ۹۶.

۵. اصل سوم قانون اساسی: «دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد:

...

۱۴. تأمین حقوق همه‌جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون...».

۶. اصل بیستم قانون اساسی: «همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.»

۷. محور اول: «دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.

ارائه خدمات سلامت بایستی به گونه ای باشد که:

....

۳. فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد...».

عدالانه سخن به میان آمده است. ماده ۵۵ منشور سازمان ملل، ماده ۱، ۲، ۴، ۷ و ۱۶ اعلامیه جهانی حقوق بشر، ماده ۲، ۳ و ۲۶ میثاق حقوق مدنی و سیاسی و مواد ۲ و ۳ میثاق حقوق اقتصادی و اجتماعی همگی مشعر برابری و عدم تبعیض‌اند.

خداوند متعال مصادیقی از عدل و ظلم را بیان اما هرگز آنها را محصور نکرده است. چرا که هر مصداقی از عدالت و ظلم امکان تغییر دارد.^۱ از این امر برداشت می‌شود که اگرچه مفهوم عدالت مطلق است، مصادیق عدالت را زمان و مکان‌های مختلف تعیین می‌کند.^۲ بهترین ابزار برای تعیین مصادیق، فطرت انسانی و وجدان است. خداوند متعال تنها معیار و ملاک برتری شخصی بر دیگری را تقوا می‌داند.^۳ پس زن و مرد در حقوق متساوی‌اند.

اخذ گواهی بکارت امری تبعیض‌آمیز است. تبعیض در موضوع گواهی بکارت در دو محور نمایان می‌شود: اول دختر و پسر که برابر و یکسان آفریده شده‌اند و معیار برتری در جنس وجود ندارد، اما خانواده‌ها یا همسر (فارغ از نتایج آن) تنها می‌توانند برای دختر تقاضای اخذ گواهی بکارت نمایند. دوم دختر با خانواده و دختر بی‌خانواده یا بی‌سرپرست که تحت پوشش سازمان بهزیستی قرار می‌گیرد. هر دو از یک جنس‌اند، اما دختری که بدون تقصیر و حتی اختیار خود بدون سرپرست است، برای اینکه تحت پوشش سازمان بهزیستی قرار گیرد، جهت معاینه پرده بکارت به سازمان پزشکی قانونی ارجاع داده می‌شود. درحالی‌که به‌علت بی‌سرپرست بودن، خود آسیب‌دیده بالقوه یا بالفعل است و عوض حمایت‌های بیشتر، او را جهت معاینه بکارت ارجاع می‌دهند!

پس اخذ گواهی بکارت خلاف قاعده عدالت است و هرچیز که برخلاف عدالت باشد، بدین سبب که عدالت از مقاصد شریعت بوده و ملاک تشریح شارع است،^۴ رفع می‌گردد. در نتیجه قاعده عدالت دلیلی برای عدم جواز اخذ گواهی بکارت محسوب می‌شود.

۲.۲.۳. اصل کرامت انسانی

کرامت انسانی دارای ریشه‌ای فلسفی و کلامی است، اما با تحولاتی که در جهان پس از اتمام جنگ جهانی دوم رخ داد، از جمله صدور اعلامیه جهانی حقوق بشر، تبدیل به اصل حقوقی نیز گردید که در قوانین بسیاری از کشورها از جمله در قانون اساسی کشور ایران وجود دارد. کرامت به معنای سخاوت، شرافت و عزت به کار گرفته شده و اصل کرامت شرط لازم برای تکوین نظام جمهوری اسلامی است.^۵

اهمیت کرامت انسانی در قانون اساسی آنجایی نمایان می‌شود که قانونگذار اساسی جمهوری اسلامی، ذیل اصل دوم، در مقام بیان مبانی اعتقادی جمهوری اسلامی ایران در کنار توحید، معاد، عدل، نبوت و امامت به کرامت انسانی اشاره

۱. علی‌اکبریان، حسنعلی، **قاعده عدالت در فقه امامیه**، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۹۶، ص ۵۸.

۲. مجتهد شبستری، محمد، **ایمان و آزادی**، تهران: طرح نو، چاپ دوم، ۱۳۷۸، ص ۷۴.

۳. شاهد مثال اینکه فیلسوف بزرگی همچون «ارسطو» نظام بردگی را می‌پذیرد.

۴. آیه ۱۳ سوره حجرات: «یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی و جعلناکم شعوباً و قبائل لتعارفوا ان اکرکمکم عندالله اتقیکم». ما شما را از مرد و زن آفریدیم و شما را ملت‌ها و قبیله‌ها قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید. هر آینه گرامی‌ترین شما نزد خدا باتقواترین شماست.

۵. زیرک باروقی اصغر، غفور خویینی و محمدتقی علوی، «درآمدی بر جایگاه «عدالت» در اندیشه فقهی امام خمینی»، **فصلنامه حکومت اسلامی**، دوره ۱۹، شماره ۷۲، ۱۳۹۳، ص ۵۸.

۶. وکیل، امیرسعد و پوریا عسگری، **قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در نظم حقوق کنونی**، تهران: مجد، چاپ نهم، ۱۴۰۰، ص ۵۱.

می‌نماید.^۱ همچنین در اصل بیست و دوم از مصونیت اشخاص^۲ و در اصل سی و نهم از منع هتک حرمت^۳ سخن به میان می‌آورد.

اصل کرامت انسانی به قدری حائز اهمیت است که در «بینش و ارزش» منشور حقوق بیمار و مقدم بر تمام محورهای آمده است. بر اساس آن، ارائه خدمات سلامت بایستی با رعایت کرامت انسانی بیماران صورت پذیرد و کرامت ذاتی انسان‌ها از پایه‌های اساسی تنظیم منشور حقوق بیمار است.

ماده ۱۰ میثاق حقوق مدنی و سیاسی درست مانند اصل سی و نهم قانون اساسی است. این ماده از ممنوعیت هتک حیثیت افرادی که آزادی آنها سلب شده است، سخن به میان می‌آورد.^۴

ماده ۵ اعلامیه جهانی حقوق بشر نیز حکم به ممنوعیت رفتار خلاف انسانیت، شئون بشری یا موهون، صادر می‌نماید.^۵

اخذ گواهی بکارت که مستلزم کشف و لمس عورت است، نوعی تصرف در نفس تلقی می‌گردد و تنها زمانی مطابق قاعده کرامت انسانی است که به هدف ارتقای سطح سلامت باشد^۶ و هر هدف دیگری مصداق بارز نقض قاعده کرامت است. از آنجایی که گواهی بکارت گاهی به دلایل متعدد از جمله عدم صحت و قطعیت، عدم اطلاع کافی معاینه‌کنندگان و تشخیص اشتباه آنها سبب از بین رفتن آبرو و همچنین آسیب‌های جسمی و روانی می‌گردد، ناقض کرامت انسانی بوده، در نتیجه طبق این قاعده اخذ آن ممنوع است. به بیان دیگر این گواهی به دلیل نابرابری، تبعیض و از همه مهمتر نسبت ناروا به افراد با قاعده کرامت انسانی تنافی دارد.^۷

همچنین کاربرد قاعده مصونیت در موضوع گواهی بکارت هنگامی نمایان می‌شود که طبق اصل بیست و دوم قانون اساسی^۸، حیثیت اشخاص از تعرض مصون است. درحالی که اخذ گواهی بکارتی که نمی‌تواند از نظر علمی جنبه اثباتی یا سلبی داشته باشد، خود سبب تعرض به حیثیت اشخاص می‌شود.

۱. اصل دوم قانون اساسی: «جمهور اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به:

....

۶ - کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا، که از راه: الف- اجتهاد مستمر فقهای جامع الشرایط بر اساس کتاب و سنت معصومین سلام‌الله علیهم اجمعین، ب - استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها، ج - نفی هر گونه ستمگری و ستم‌کشی و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری، قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می‌کند».

۲. اصل بیست و دوم قانون اساسی: «حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند».

۳. اصل سی و نهم: «هتک حرمت و حیثیت کسی که به حکم قانون دستگیر، بازداشت، زندانی یا تبعید شده، به هر صورت که باشد ممنوع و موجب مجازات است».

۴. ماده ۱۰ میثاق حقوق مدنی و سیاسی: «درباره کلیه افراد که از آزادی خود محروم شده‌اند باید با انسانیت و احترام به حیثیت ذاتی شخص انسان رفتار کرد».

۵. ماده ۵ اعلامیه جهانی حقوق بشر: «حدی را نمی‌توان تحت شکنجه یا مجازات یا رفتاری قرار داد که ظالمانه یا برخلاف انسانیت و شئون بشری یا موهن باشد».

۶. بادینی و بانسی، پیشین، ص ۵۷.

۷. بادینی، محبوبه، «بررسی کرامت انسانی به مثابه قاعده فقهی»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، ۱۳۹۳، صص ۱۲۲-۱۱۳.

۸. «حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند».

۲.۲.۴. ضرورت حمایت از خانواده

ضرورت حمایت از خانواده در موضوع گواهی بکارت، بیشتر خود را ذیل بحث گواهی عروس نشان می‌دهد. حمایت دولت و جامعه از خانواده در مهم‌ترین سند داخلی و اسناد خارجی مورد تأکید قرار گرفته است. طبق اصل دهم قانون اساسی، تمام قوانین و مقررات بایستی جهت پاسداری از قداست خانواده و تشکیل آن بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.^۱

حمایت جامعه و به‌ویژه حکومت از خانواده به‌عنوان عنصر طبیعی و اساسی جامعه در میثاقین نیز مورد تأکید قرار گرفته است. بند ۱ ماده ۲۳ میثاق حقوق مدنی- سیاسی و بند ۱ ماده ۱۰ میثاق حقوق اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی به این مهم اشاره دارند.^۲

همچنین بند ۳ ماده ۱۶ اعلامیه جهانی حقوق بشر تکلیف حمایت جامعه و دولت از خانواده را مقرر می‌نماید.^۳ درخواست اخذ این گواهی از طرف زوج حاکی از بدبینی احتمالی وی به زوجه است و این امر می‌تواند در بدو شکل‌گیری نهاد خانواده با کاشتن بذریع اعتمادی، منجر به مخدوش شدن روابط بین زوجین گردد. بر این اساس، از آنجایی که اخذ گواهی بکارت نتایج ناصواب در پی دارد و خاطر خلاف موازین اخلاقی و شرعی است، اخذ آن مخالف اقتضائات حمایت از خانواده به‌نظر می‌رسد.

۲.۲.۵. لزوم تضمین حقوق زنان و رویکرد حمایتی مقنن از گروه‌های آسیب‌پذیر

مقنن اساسی جمهوری اسلامی ایران، ذیل فصل سوم (حقوق ملت) تضمین حقوق زنان را مقرر می‌نماید. از این تنظیم‌گری استنباط می‌شود که تضمین حقوق، خود یکی از حقوق ملت به حساب می‌آید. همچنین یک سندی در این حوزه در خصوص حمایت از اقشار آسیب‌پذیر موجود است.

یکی از شاخه‌های درخت حقوق زنان سلامت جسمی و روانی است. در همین راستا بند ۴۷ منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان^۴ و بند ۱ ماده ۱۲ میثاق حقوق اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی^۵ به‌حق فوق اشاره می‌نماید. با توضیحات آمده اخذ گواهی بکارت همان‌طور که در ذیل قاعده لاضرر گفته شد، به سلامت زنان آسیب وارد می‌نماید. به‌علاوه بند ۱۷ از منشور حقوق زنان، به‌حق تأمین عاطفی و مهم‌تر از آن روانی دختران، رفتار لطیف والدین و مصونیت از خشونت‌های خانگی اشاره می‌نماید.^۶

۱. اصل دهم قانون اساسی: «از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی‌های مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد».

۲. ماده ۲۳ میثاق حقوق مدنی- سیاسی: «۱. خانواده عنصر طبیعی و اساسی جامعه است و استحقاق حمایت جامعه و حکومت را دارد».

ماده ۱۰ میثاق حقوق اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی: «دولتهای طرف این میثاق قبول دارند که:

۱. خانواده که عنصر طبیعی و اساسی جامعه است باید از حمایت و مساعدت به حد اعلائی ممکن برخوردار گردد به ویژه برای تشکیل و استقرار آن و مادام که مسئولیت نگاهداری و آموزش و پرورش کودکان خود را به‌عهده دارد».

۳. ماده ۱۶ اعلامیه جهانی حقوق بشر: «خانواده رکن طبیعی و اساسی اجتماع است و حق دارد از حمایت جامعه و دولت بهره‌مند شود».

۴. «حق برخورداری از سلامت جسمی و روانی در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی با توجه به ویژگی‌های زنان در مراحل مختلف زندگی و مسئولیت حفاظت از آن».

۵. ماده ۱۲ میثاق حقوق اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی: «۱. دولتهای طرف این میثاق حق هر کس را به تمتع از بهترین حال سلامت جسمی و روحی ممکن‌الوصول به رسمیت می‌شناسند».

۶. بند ۱۷ منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳: «حق تأمین نیازهای عاطفی و روانی دختران و برخورداری از رفتار ملاطفت آمیز والدین و مصونیت آنان از خشونت‌های خانوادگی».

به علاوه در بند ۹ محور اول منشور حقوق بیمار «توجه ویژه به گروه‌های آسیب‌پذیر از جمله افراد بی‌سرپرست» مقرر گردیده است.

سازمان بهداشت جهانی نیز که از آژانس‌های سازمان ملل متحد با نقش مرجعیت سازمان دهنده بهداشت جهانی به‌شمار می‌رود، گواهی بکارت را مصداق بارز خشونت علیه زنان دانسته است. در نتیجه از آنجایی که اخذ گواهی بکارت خشونت تلقی می‌گردد، برخلاف ماده ۱۷ منشور حقوق زنان بوده و باید منع گردد. در خصوص حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر نیز دختران بی‌سرپرست یا بدسرپرست، هنگامی که تحت پوشش سازمان بهزیستی قرار می‌گیرند، ابتدا جهت معاینه بکارت به سازمان پزشکی قانونی ارجاع داده می‌شوند تا برای آنها گواهی بکارت صادر شود.^۱ گواهی‌ای با پاسخ غیرقطعی! در حالی که مقنن جمهوری اسلامی رویکردی مخالف آن داشته است. در نتیجه اخذ گواهی بکارت به دلیل پاسخ غیرقطعی و عواقب سوئی که دارد عملاً حقوق فرد را به خطر می‌اندازد و موجب آسیب به سلامت وی می‌گردد.^۲

نتیجه‌گیری

گواهی بکارت گواهی‌ای است که پس از معاینه و تعیین وضعیت پرده بکارت صادر می‌شود. پرده بکارت غشای نازک مخاطی شکل در مدخل واژن است که فاقد عملکرد بیولوژیکی است^۳ و برحسب مقاومت آن به دو دسته غیرمقاوم و ارتجاعی تقسیم می‌شود. با وجود آنکه در پرده غیر مقاوم می‌توان به آسیب‌دیدگی آن پی‌برد، کشف عامل و زمان دقیق میسر نخواهد بود. در پرده ارتجاعی نیز با معاینه پرده بکارت حتی نمی‌توان به آسیب‌دیدگی پی‌برد؛ چراکه این نوع با دخول تغییر ظاهر نمی‌دهد. این امر در کنار عواملی همچون احتمال آسیب‌دیدگی در اثر تروماهای غیرجنسی، پیشرفت تکنیک‌های ترمیم، فقدان مادرزادی پرده بکارت و همچنین تجربه رابطه جنسی مقعد - با توجه به آنکه باکره به دختری گفته می‌شود که با وی هیچ آمیزشی اعم از مهبلی و مقعدی صورت نگرفته باشد - منجر به این نتیجه‌گیری می‌شود که گواهی بکارت نمی‌تواند مثبت باکرگی شخص باشد و پدیده‌ای غیرعلمی است.

از آنجایی که هیچ سندی به‌طور خاص حاکی از جواز یا عدم جواز اخذ گواهی بکارت نیست، با تدبیر در مبانی حقوقی مشخص می‌گردد که حق بر بدن نمی‌تواند مفید جواز اخذ گواهی باشد. در نتیجه مستند بر اصول لاضرر، عدالت، کرامت انسانی و لزوم حمایت از خانواده، تضمین حقوق زنان و رویکرد حمایتی مقنن از گروه‌های آسیب‌پذیر باید حکم به عدم جواز اخذ گواهی بکارت و اعمال ممنوعیت آن توسط قانونگذار داد.

در پایان در موارد تجاوز گفتنی است معاینه کل واژن نه معاینه صرف پرده بکارت می‌تواند نقش اماره را داشته باشد و از اتهامات واهی جلوگیری نماید که باید از آن به‌عنوان تعیین وضعیت سلامت واژن یاد شود نه گواهی بکارت تا هم دقیق‌تر و هم فاقد بار خشونت‌ی باشد. به علاوه در موارد تجاوز توصیه می‌شود حتماً معاینه‌کننده زن بوده و در کنار فرد قربانی یک مددکار اجتماعی و یک روانشناسی قربانی وجود داشته باشند تا از آسیب‌های احتمالی جلوگیری شود.

^۱ رباط‌جزی، جعفری و قره‌داغی، پیشین، ص ۴۸.

^۲ محور اول منشور حقوق بیمار: «ارائه خدمات سلامت بایستی به‌گونه‌ای باشد که:

....

۹- توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد».

^۳ Christianson, Monica and Carola Eriksson. "A girl thing: perceptions concerning the word «hymen» among young Swedish women and men", *Journal of Midwifery Womens Health*, Volume 56, Issue 2, 2011, PP 170-171.

منابع

فارسی

کتاب

۱. امامی، حسن، **حقوق مدنی**، جلد ۴، تهران: اسلامیه، ۱۳۹۱.
۲. بالوی، مهدی و مهناز بیات کمیته‌ی، **دولت حق بنیاد**، جلد ۱: تحلیل معنا تبیین معنا، تهران: مجد، ۱۳۹۶.
۳. چرنی، آلن اچ‌دی، **تشخیص و درمان بارداری و زایمان کارنت**، ترجمه اکرم قهقائی نظام‌آبادی، الهام فخارزاده نائینی و معصومه دودانگه، جلد ۱، تهران: اندیشه رفیع، چاپ اول، ۱۳۹۶.
۴. راسخ، محمد، **حق و مصلحت**، جلد ۱، تهران: نشر نی، ۱۳۹۸.
۵. رباط‌جزی، مهری، آسیه جعفری و جابر قره‌داغی، **بکارت و معاینه بکارت از دیدگاه پزشکی، فقهی و حقوقی**، تهران: مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، چاپ اول، ۱۳۹۶.
۶. علی‌اکبریان، حسنعلی، **قاعده عدالت در فقه امامیه**، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۹۶.
۷. قاری سیدفاطمی، محمد، **حقوق بشر در جهان معاصر**، جلد ۱: درآمدی بر مباحث نظری؛ مفاهیم، مبانی، قلمرو و منابع، تهران: نگاه معاصر، ۱۳۹۶.
۸. قاسمی، محمدعلی، **بانک استفتائات فقه پزشکی**، جلد ۱، قم: مرکز فقهی ائمه اطهار، چاپ اول، ۱۳۹۷.
۹. کاتوزیان، ناصر، **مقدمه علم حقوق و مطالعه در نظام حقوقی ایران**، تهران: شرکت سهامی انتشار، چاپ نود و هفتم، ۱۳۹۳.
۱۰. گودرزی، فرامرز، **پزشکی قانونی**، تهران: انیشتین، چاپ چهارم، ۱۳۷۴.
۱۱. مجتهد شبستری، محمد، **ایمان و آزادی**، تهران: طرح نو، چاپ دوم، ۱۳۷۸.
۱۲. منتسکیو، شارل لوئی دوسکوندن، **روح القوانين**، ترجمه علی‌اکبر مهتدی، تهران: امیر کبیر، چاپ ششم، ۱۳۴۹.
۱۳. هاشمی، محمد، **حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران**، جلد ۱، تهران: میزان، چاپ پنجم، ۱۳۸۲.
۱۴. وکیل، امیرساعد و پوریا عسگری، **قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در نظم حقوق کنونی**، تهران: مجد، چاپ نهم، ۱۴۰۰.

مقاله

۱۵. بادینی، حسین و مجتبی بانسی، «مبانی حق انسان بر بدن خویش؛ بیان نظریه کار و طرح نظریه بدن برای بدن»، *مجله حقوقی دادگستری*، دوره ۸۵، شماره ۱۱۳، ۱۴۰۰، صص ۶۷-۴۵. /DOI: 10.22106/JLJ.2020.111679.2846
۱۶. رباط‌جزی، مهری و دیگران، «بررسی مفهوم باکرگی و آسیب‌شناسی آن»، *مجله پزشکی قانونی ایران*، دوره ۲۳، شماره ۱، ۱۳۹۶، صص ۲۵-۳۶. <http://sjfm.ir/article-1-891-fa.html>
۱۷. زیرک باروقی، اصغر، غفور خویینی و محمدتقی علوی، «درآمدی بر جایگاه «عدالت» در اندیشه فقهی امام‌خمينی»، *فصلنامه حکومت اسلامی*، دوره ۱۹، شماره ۷۲، ۱۳۹۳، صص ۶۴-۳۱. <http://noo.rs/GfNV0>
۱۸. لرسناتی، فریبرز، «جنش اجتماعی زنان ایران»، *فصلنامه پژوهش زنان*، دوره ۱، شماره ۶، ۱۳۸۲، صص ۴۲-۲۳. <https://sid.ir/paper/357761/fa>

پایان‌نامه

۱۹. بادینی، محبوبه، «بررسی کرامت انسانی به مثابه قاعده فقهی»، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، *دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی*، ۱۳۹۳.

۲۰. خسروی، حمیده سادات، «قلمروی اعمال مالکیت حق بر بدن با تأکید بر سادومازوخیست‌ها»، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۹۹.
۲۱. دومیرانی، رامبد، «ابعاد حقوقی گواهی بکارت در نظام حقوقی ایران»، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۴۰۱.

مصاحبه

۲۲. مصاحبه با امیرحسین مهدوی، «معاون آموزشی- پژوهشی سازمان پزشکی قانونی کشور»، ۱۰ آذر، ۱۴۰۰.
۲۳. مصاحبه با جابر قره‌داغی، «استادیار سازمان پزشکی قانونی و مشاور علمی رئیس سازمان پزشکی قانونی»، ۷ آذر، ۱۴۰۰.

استفتائات

۲۴. شبیری‌زنجانی، موسی، استفتاء، ۱۴۰۰/۹/۱۰.
۲۵. نوری‌همدانی، حسین، استفتاء، ۱۴۰۰/۹/۱۰.

سایت

۲۶. <https://abadis.ir/fatofa/> / ضرر

عربی

۲۷. قرآن
۲۸. ابن منظور، محمد بن مکرم، *لسان العرب*، جلد ۴، بیروت: دار صادر، ۱۴۱۴ ه.ق.
۲۹. جوهری، ابونصر، *الصاحح تاج اللغة و صحاح العربیه*، جلد ۲، بیروت: دارالعلم للملایین، ۱۴۰۷ ه.ق.
۳۰. حکیم، عبدالصاحب، *منتقى الأصول*، جلد ۵، [بی‌جا]: [بی‌نا]، [بی‌تا].
۳۱. حکیم، محسن، *مستمسک العروة الوثقی*، جلد ۱۴، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۳۸۴ ه.ق.
۳۲. خوبی، محمدتقی، *المبانی فی شرح العروة الوثقی*، جلد ۳، نجف: [بی‌نا]، ۱۴۰۶ ه.ق.
۳۳. علامه‌حلی، حسن‌بن‌یوسف، *تذکره الفقهاء*، جلد ۲، نجف: منشورات المكتبة المرتضوية لاحیاء الآثار الجعفریة، [بی‌تا].
۳۴. موسوی بجنوردی، حسن، *القواعد الفقهیة*، جلد ۱، قم: الهادی، ۱۳۷۷.
۳۵. نجفی‌جواهری، محمدحسن، *جواهر الکلام*، جلد ۲۹، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۳۶۲.

References

Books

1. Qura'an
2. Ali Akbarian, Hassan Ali, *The Principle Of Justice In Imami Jurisprudence*; Qom: Research Institute Of Islamic Culture And Thought, Second Edition, 2017. (In Persian)
3. Allameh Helli, Hassan Ibn Yosof, *Tadhkirat Al-Fuqaha*, Volume 2, Najaf: Publications of the Murtadawi Library for the Revival of Ja'fari Antiquities, [No Date]. (In Arabic)
4. Balavi, Mehdi And Mahnaz Bayat Komitaki, *The Right-Based State*, Volume 1: Analysis And Explanation Of Meaning, Tehran: Majd, 2017. (In Persian)

5. Cherney, Alan H.D. *Current Diagnosis And Treatment Of Pregnancy And Childbirth*, Translated By: Akram Ghahghaei Nezamabadi, Elham Fakhar-Zadeh Nae'ini And Ma'soumeh Dodangeh, Volume 1, Tehran: Lofty Thought, First Edition, 2017. (In Persian)
6. Ghari Sayyed Fatemi, Mohammad, *Human Rights In The Contemporary World*, Volume 1: An Introduction To Theoretical Discussions; Concepts, Foundations, Scope And Sources, Tehran: Contemporary View, 2017. (In Persian)
7. Ghasemi, Mohammad Ali, *Collection Of Medical Jurisprudence Inquiries*, Volume 1, Qom: Center For Jurisprudence Of Ahl Al-Bayt, First Edition, 2018. (In Persian)
8. Goudarzi, Faramarz, *Forensic Medicine*, Tehran: Einstein, Fourth Edition, 1995. (In Persian)
9. Hakim, Abd Al-Saheb, *Selected Principles*, Volume 5, [No Place], [No Publisher], [No Date]. (In Arabic)
10. Hakim, Mohsen, *Mustamsak Al-Urwah Al-Wuthqa*, Volume 14, Beirut: House of Revived Arab Heritage, 1964. (In Arabic)
11. Hashemi, Mohammad, *Constitutional Law Of The Islamic Republic Of Iran*, Volume 1, Tehran: Mizan, Fifth Edition, 2003. (In Persian)
12. Ibn Manzour, Mohammad Ibn Mokarram, *Arabic Language*, Volume 4, Beirut: Dar Sader, 1993. (In Arabic)
13. Imami, Hassan, *Civil Law*, Volume 4, Tehran: Eslamic, 2012. (In Persian)
14. Jawhari, Abou Nasr, *Al-Sihah: Taj Al-Lughah Wa Sihah Al-Arabiyyah*, Volume 2, Beirut: House of Science for Milions, 1986. (In Arabic)
15. Katouzian, Nasser, *Introduction To The Science Of Law And Study Of The Iranian Legal System*, Tehran: Sahami Enteshar Company, 97th Edition, 2014. (In Persian)
16. Khou'ei, Mohammad Taghi, *The Principles in the explanation of Al-Urwah Al-Wuthqa*, Volume 3, Najaf: [No Publisher], 1985. (In Arabic)
17. Kian-Thiébaud, Azadeh and Mansoureh Ettehadieh, "The Origins and Development of the Women's Movement in Iran, 1906-41", Collected by Guity Nashat & Lois Beck, dirs., *Womenin Iran. From 1800 to the Islamic Republic*, Urbana & Chicago: University of Illinois Press, 2004, PP 85-106.
18. Mojtahed Shabestari, Mohammad, *Faith And Freedom*; Tehran: New Design, Second Edition, 1999. (In Persian)
19. Montesquieu, Charles Louis De Secondat, *The Spirit of Laws*, Translated By: Ali Akbar Mohtadi, Tehran: Amir Kabir, Sixth Edition, 1970 (In Persian).
20. Mousavi Bojnourdi, Hassan, *Jurisprudential Rules*, Volume One, Qom: Al-Hadi, 1998. (In Arabic)
21. Najafi Javaheri, Mohammad Hassan, *Jawaher Al-Kalam*, Volume 29, Beirut: House of Revived Arab Heritage, 1983. (In Arabic)
22. Rasekh, Mohammad, *Right And Interest*, Volume 1, Tehran: Nay Publishing, 2019. (In Persian)
23. Robat Jazi, Mehri, Asieh Ja'fari And Jaber Gharehdaghi, *Virginity And Virginity Examination From Medical, Jurisprudential And Legal Perspectives*, Tehran: Legal Medicine Research Center, First Edition, 2017. (In Persian)
24. Vakil, Amir Sa'ed And Pouria Asgari, *The Constitution Of The Islamic Republic Of Iran In The Current Legal Order*; Tehran: Majd, Ninth Edition, 2021. (In Persian)

Articles

25. Badini, Hossein And Mojtaba Baneshi, "Foundations Of The Human Right Over One's Body: Explanation Of The Labor Theory And Proposal Of The Body-For-Body Theory", *Judiciary Law Journal*, Volume 85, Issue 13, 2021, PP 45-67 (In Persian). Doi:10.22106/JLJ.2020.111679.2846/
26. Christianson, Monica and Carola Eriksson, "A Girl Thing: Perceptions Concerning the Word «Hymen» among Young Swedish Women and Men", *Journal of Midwifery Womens Health*, Volume 56, Issue 2, 2011, PP 170-171. <https://doi.org/10.1111/j.1542-2011.2011.00027.x/>

27. Landor, Antoinette and Leslie Gordon Simons, "Why Virginity Pledges Succeed or Fail: The Moderating Effect of Religious Commitment Versus Religious Participation", *Journal of Child and Family Studies*, Volume 26, Issue 3, 2014. Doi: 10.1007/s10826-013-9769-3/
28. Lorestani, Fariborz, "The Women's Social Movement In Iran", *Women's Research Quarterly*, Volume 1, Issue 6, 2003, PP 23–42 (In Persian) <https://sid.ir/paper/357761/fa>.
29. Robatjazi, Mehri, et al. "Examining The Concept Of Virginity And Its Pathology", *Iranian Journal of Forensic Medicine*, Volume 23, Issue 1, 2017, PP 25–36. (In Persian) <http://sjfm.ir/article-1-891-fa.html>
30. Zirk Baroughi, Asghar, Ghafoor Khoeini and Mohammad Taghi Alavi, "An Introduction To The Position Of Justice In Imam Khomeini's Jurisprudential Thought", *Islamic Government Quarterly*, Volume 19, Issue 72, 2014, PP 31–64 (In Persian) <http://noo.rs/GfNV0>

Interviews

31. Interview With Amirhossein Mahdavi, Deputy Of Education And Research At The Legal Medicine Organization; December 2021. (In Persian)
32. Interview With Jaber Gharehdaghi, Assistant Professor At The Legal Medicine Organization And Scientific Advisor To The Head Of The Organization, December 2021. (In Persian)

Fatwas

33. Nouri Hamedani, Hossein; Legal Inquiry (Istifta), 2021. (In Persian)
34. Shobeiri Zanjani, Mousa; Legal Inquiry (Istifta), 2021. (In Persian)

Theses

35. Badini, Mahbubeh "Human Dignity As A Jurisprudential Principle", Master Thesis, *Islamic Azad University, Central Tehran Branch*, 2014. (In Persian)
36. Domirani, Rambod, "Legal Dimensions Of Virginity Certificate In The Iranian Legal System", Master Thesis, *Family Research Institute, Shahid Beheshti University*, 2022. (In Persian)
37. Khosravi, Hamideh Sadat, "The Scope Of Exercising Ownership Over The Body With Emphasis On Sadomasochism", Master Thesis; *Shahid Beheshti University*, 2020. (In Persian)

Website

38. <https://abadis.ir/fatofa/> / ضرر

*This page is intentionally
left blank.*